

B.K. BIRLA CENTRE FOR EDUCATION

SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
A CBSE DAY-CUM-BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL

TERM-1 EXAMINATION (2026-27)

SANSKRIT (119)

Class: VII

Date : 31.08.2026

MARKING SCHEME

Max. Marks: 80

Time: 3.00 Hour

खण्ड-क : अपठितावबोधनम् (10 अंकाः)

प्रश्न 1. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत।

(अ) एकपदेन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

(1×2=2 अंकाः)

1. धौम्यऋषेः

2. कृषिक्षेत्रम्

3. धौम्यस्य

(आ) पूर्णवाक्येन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

(2×2=4 अंकाः)

1. जलं रुद्धुं सः स्वशरीरम् एव बन्धस्थाने अस्थापयत्।

2. तस्य स्वभावः विनम्रः सरलः च आसीत्।

3. आगामिदिने गुरुः तम् अचेतनं प्राप्नोत्।

(इ) अनुच्छेदस्य उचितं शीर्षकं लिखत।

(1×1=1 अंकः)

उत्तरः आज्ञापालकः आरुणिः (अथवा – आरुणेः गुरुभक्तिः)

(ई) यथानिर्देशम् उत्तरत। (केवलं प्रश्नत्रयम्)

(1×3=3 अंकाः)

1. (घ) शिष्यः

2. (ख) आरुणिः

3. (क) प्र

4. (क) गच्छति

खण्ड : ख-व्यावहारिकव्याकरणम्)23 अंकाः(

प्रश्न 2. विकल्पेभ्यः उचितं कर्तृपदं चिनुत। (केवलं प्रश्नत्रयम्)

(1×3=3 अंकाः)

1. (ख) त्वम्

2. (घ) वयम्

3. (घ) आवाम्

4. (ख) अहम्

प्रश्न 3. विकल्पेभ्यः लङ्-लकारस्य प्रथमपुरुषस्य क्रियापदं चिनुत।

(1×3=3 अंकाः)

1. (ग) अभ्रमन्

2. (क) अस्मरत्

3. (क) अगच्छत्

प्रश्न 4. विकल्पेभ्यः लङ्-लकारस्य मध्यमपुरुषस्य उत्तमपुरुषस्य च क्रियापदं चिनुत।

(1×3=3 अंकाः)

1. (क) अवदः

2. (घ) अक्रीडतम्

3. (घ) अगच्छम्

प्रश्न 5. निम्नलिखितशब्दानाम् उचितम् अर्थं चिनुत।

(1×3=3 अंकाः)

1. (ग) सेब
2. (क) आम
3. (ख) अनार

प्रश्न 6. निम्नलिखित पठाधारितानां शब्दानाम् उचितम् अर्थं चिनुत।

(1×3=3 अंकाः)

1. (ख) गिद्ध
2. (क) सुनने के लिए
3. (क) धार्मिक

प्रश्न 7. पठ् धातोः लोट्-लकारस्य धातुरूपाणि लिखत।

(3 अंकाः)

पुरुषः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	पठतु	पठताम्	पठन्तु
मध्यमपुरुषः	पठ	पठतम्	पठत
उत्तमपुरुषः	पठानि	पठाव	पठाम

प्रश्न 8. ईकारान्तस्त्रीलिङ्गस्य 'नदी' शब्दस्य शब्दरूपाणि लिखत।

(5 अंकाः)

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	नदी	नद्यौ	नद्यः
द्वितीया	नदीम्	नद्यौ	नदीः
तृतीया	नद्या	नदीभ्याम्	नदीभिः
चतुर्थी	नद्यै	नदीभ्याम्	नदीभ्यः
पञ्चमी	नद्याः	नदीभ्याम्	नदीभ्यः
षष्ठी	नद्याः	नद्योः	नदीनाम्
सप्तमी	नद्याम्	नद्योः	नदीषु
सम्बोधन	हे नदि	हे नद्यौ	हे नद्यः

खण्ड-ग : पाठ्यपुस्तकम् (26 अंकाः)

प्रश्न 10. अधोलिखितं पठितगद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत –

(अ) एकपदेन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

(1×1=1 अंकः)

1. पिपीलिका

(आ) एकवाक्येन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

(1×2=2 अंकौ)

1. नद्याः तीरे पिपीलिका च चटका च निवसतः।

2. चटका पर्णं जले अपातयत्।

(इ) निर्देशानुसारं भाषिककार्यं कुरुत।

(1×2=2 अंकौ)

1. "अहं जले पतामि।" इति वाक्ये क्रियापदम्—

उत्तर : (ग) पतामि

2. "पिपीलिका जले अपतत्।" इति वाक्ये कर्तृपदम्—

उत्तर : (क) पिपीलिका

प्रश्न 11. अधोलिखितं पठितपद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत -

(अ) एकपदेन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

(1×1=1 अंकः)

1. डॉश्रीधरभास्करवर्णेकरः .

(आ) एकवाक्येन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

(1×2=2 अंकौ)

1. मनसा सततं स्मरणीयम्।

2. अहर्निशं जागरणीयम्।

(इ) निर्देशानुसारं भाषिककार्यं कुरुत।

(1×2=2 अंकौ)

1. "लोकहितं मम करणीयम्।" इति वाक्ये क्रियापदम्—

उत्तर : (ग) करणीयम्

2. "मनसा सततं स्मरणीयम्।" इति वाक्ये अव्ययपदम्—

उत्तर : (ख) सततम्

प्रश्न 12. अधोलिखितानि वाक्यानि लङ्-लकारे परिवर्तयत।

(1×4=4 अंकाः)

1. यूयं सर्वे अगच्छत।

2. सः बहिः अगच्छत्।

3. नद्याः जलं निर्मलं अभवत्।

4. वयं जीवान् अरक्षाम।

प्रश्न 13. निम्नवाक्यानि संस्कृतभाषायाम् अनुवादं कुरुत। (कोऽपि चत्वारः)

(½×4=2 अंकौ)

1. परोपकारः परमो धर्मः।

2. संस्कृतभाषा संसारस्य सर्वासु भाषासु प्राचीना अस्ति।

3. मित्राणि रिपवः च व्यवहारेण जायन्ते।

4. खगाः आकाशे उड्डयन्ति।

5. वृक्षस्य शाखाभ्यः पत्राणि पतन्ति।

प्रश्न 14. रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

(1×4=4 अंकाः)

1. कानि व्यवहारेण जायन्ते?

2. का वृक्षे तिष्ठति?

3. का जले अपतत्?

4. कस्याः तीरे पिपीलिका अवसत्?

प्रश्न 15. पूर्णवाक्येन उत्तरत। (कोऽपि त्रयम्)

(2×3=6 अंकाः)

1. 'क्रोधी मण्डूकः पाठस्य मूल्यं 'अस्तिव्यवहारेण मित्राणि रिपवः च जायन्ते। —

2. 'स्वच्छं भारतम् अभियाने पूर्ण सहयोगं करिष्यामः। '

3. खगशिशवः वृक्षे अवसन्।

4. वचसा सततं वदनीयम्।

खण्ड-घ : लेखनकौशलम् (21 अंकाः)

प्रश्न 16. पाठ्यपुस्तकात् कौऽपि द्वौ श्लोकौ लिखत।

(3×2=6 अंकाः)

उत्तरः स्वविवेकानुसारम्।

प्रश्न 17. प्रदत्तविषययोः एकस्य विषयोपरि पञ्चवाक्यात्मकम् अनुच्छेदं लिखत।

(1×1=5 अंकाः)

(क) मम प्रियः मित्रः

1. मम प्रियः मित्रः राहुलः अस्ति।
2. सः विनयी परिश्रमी च अस्ति।
3. सः प्रतिदिनं विद्यालयं गच्छति।
4. वयं सह क्रीडामः, पठामः च।
5. सः सर्वेषां प्रियः मित्रः अस्ति।

स्वविवेकानुसारम् अपि स्वीकरणीयम्।

अथवा

(ख) स्वच्छं भारतम्

1. स्वच्छं भारतम् अस्माकं लक्ष्यं अस्ति।
2. वयं सर्वे स्वच्छतां पालयामः।
3. मार्गेषु कदापि कूचिकां न क्षिपामः।
4. वृक्षान् रोपयामः पर्यावरणं च रक्षामः।
5. स्वच्छं भारतम् स्वस्थं भारतम् अस्ति।

स्वविवेकानुसारम् अपि स्वीकरणीयम्।

प्रश्न 18. प्रदत्तशब्दानां सहाय्येन चित्रं दृष्ट्वा वाक्यानि पूरयत।

(1×5=5 अंकाः)

1. अस्मिन् चित्रे बहवः पर्वताः सन्ति।
2. इदं चित्रम् एकं गृहम् अस्ति।
3. अस्मिन् चित्रे एका बालिका उद्यानस्य गच्छति।
4. अस्मिन् चित्रे एकः काकः घटे जलम् पिबति।
5. एतत् चित्रं सुन्दरम् अस्ति।

प्रश्न 19. मञ्जूषायाः प्रदत्तशब्दसहायतया अधोलिखितसंवादस्य रिक्तस्थानानि पूरयत।

(1×5=5 अंकाः)

1. प्रसन्नः
2. अध्यापिकया
3. शोभा
4. कथितम्
5. गमिष्यसि
